

Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 5/2025 vp)

Sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin ehdotetut muutokset

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ei ehdoteta Valtiokonttorin toimintaan vaikuttavia sisällöllisiä muutoksia sakon täytäntöönpanosta annetun lain soveltamisalaan. Muun muassa Valtiokonttorin tehtäväksi kuuluvien vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneelle määrättävien seuraamusmaksujen täytäntöönpano onkin esityksessä ehdotetulla tavalla tarkoituksenmukaista säilyttää ennallaan asianomaisella vakuutuskeskuksella tai eläkelaitoksella.

Hallituksen esityksen mukaan menettely säilyisi ennallaan myös korkotukiin ja valtiontakauksiin liittyvien seuraamusmaksujen täytäntöönpanossa. Kyseiset seuraamusmaksut maksetaan Valtiokonttorille, joka tulouttaa ne edelleen Valtion asuntorahastolle. Koska Valtion asuntorahasto tullaan sulauttamaan valtion talousarvioon vuoden 2026 alusta, mainittujen seuraamusmaksujen täytäntöönpanoa tulee tarkastella uudelleen rahaston sulauttamista koskevan säädösvalmistelun yhteydessä.

Rikosvahinkolakiin ehdotetut muutokset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi rikosvahinkolain (1204/2005) säännökset rikosvahinkokorvausten takautumisoikeudesta ja takaisinperinnästä. Tällä hetkellä rikosvahinkolain 31 §:n mukaiseen valtion takautumisoikeuteen perustuvaan saamiseen vahingosta vastuussa olevalta sekä rikosvahinkolain 42 §:n 2 momentissa tarkoitettuun takaisinperintää koskevaan päätökseen perustuvaan valtion saamiseen korvauksen saajalta sovelletaan sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

Rikosvahinkolain mukaan Valtiokonttori päättää korvauksen maksamisesta vahingonkärsijälle. Oikeusrekisterikeskus puolestaan huolehtii valtiolle syntyvään takautumisoikeuteen perustuvan korvauksen perimisestä rikoksen tekijältä. Tietyissä tilanteissa valtion maksama rikosvahinkokorvaus voidaan periä takaisin myös vahinkoa kärsineeltä. Näin toimitaan, jos vahinkoa kärsinyt on saanut vastaavan korvauksen joko rikoksentekijältä tai esimerkiksi vapaaehtoisesta vakuutuksesta. Rikosvahinkokorvauksen takaisinperintä jakautuu nykyisin osin Valtiokonttorin ja osin Oikeusrekisterikeskuksen tehtäväksi. On myös mahdollista, että samassa asiassa takaisinperintää hoitavat molemmat viranomaiset. Voidaan siis pitää perusteltuna muuttaa säännöksiä siten, että takaisinperinnästä huolehtii kaikissa tilanteissa Oikeusrekisterikeskus. Tämä selkeyttäisi

VK/2436/2025

28.2.2025

takaisinperintäprosessia sekä viranomaisten että takaisinperinnän kohteena olevan asiakkaan näkökulmasta.

Koska täytäntöönpano rikosvahinkolakiin perustuvissa takautumissaatavissa perustuu tällä hetkellä pitkälti käytäntöön, on perusteltua, että menettelyistä säädetään nykyistä täsmällisemmin. Rikosvahinkolakiin ehdotettuja täytäntöönpanomenettelyjä on näin ollen pidettävä tarkoituksenmukaisina.

Säännöskohtaisina huomioina tuodaan esiin, että rikosvahinkolakiin ehdotettua uutta 31 b §:ää voidaan pitää osittain tulkinnanvaraisena. Ehdotetun säännöksen mukaan Valtiokonttorin tulisi ilmoittaa maksamastaan korvauksesta Oikeusrekisterikeskuksen ohella myös esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle siinä tapauksessa, että korvaus on maksettu ennen kuin syyte on nostettu tai päätös syyttämättä jättämisestä on tehty. Epäselväksi jää, tulisiko esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle ilmoittaa suoritetusta korvauksesta myös silloin, kun esitutkintaviranomainen on päättänyt esitutkinnan esitutkintalain 10 luvun 2 §:n 2 momentin nojalla saattamatta asiaa syyttäjän käsiteltäväksi. Koska myös näissä tilanteissa on mahdollista, että maksetun korvauksen perusteena olevaa asiaa käsitellään myöhemmin rikosprosessissa, ehdotetaan säännöstä tai sen perusteluita täsmennettäväksi siten, että Valtiokonttorin ilmoitusvelvollisuus esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle kattaa myös tilanteet, joissa esitutkintaviranomainen on päättänyt esitutkinnan.

Lisäksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 4 a §:ssä on virheellinen viittaus rikosvahinkolain 31 b §:ään. Säännöksessä todetaan rikosvahinkolain 31 §:n mukaiseen valtion takautumisoikeuteen perustuvan saatavan täytäntöönpanokelpoisuudesta säädettyä ehdotetussa rikosvahinkolain 31 b §:ssä. Mainitun pykälän sijaan täytäntöönpanokelpoisuudesta on ehdotettu säädettyä rikosvahinkolain 31 c §:ssä.

Kokonaisuutena esityksen tavoitteet yhtenäistää ja selkeyttää sääntelyä sekä parantaa selventää viranomaisten vastuita täytäntöönpanomenettelyssä ovat kannatettavia. Ehdotetut muutokset selkeyttävät Valtiokonttorin ja Oikeusrekisterikeskuksen välistä tehtävänjakoa. Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmähankkeen edetessä sähköiseen tiedonsiirtoon siirtyminen sujuvoittaa myös rikosvahinkokorvausten perintään liittyviä menettelyjä. Valtiokonttorin näkökulmasta ei kuitenkaan ole toivottavaa, että ennen kuin tietojen siirtyminen rajapinnan kautta on mahdollista, Valtiokonttorin ja Oikeusrekisterikeskuksen välisessä tiedonsiirrossa otettaisiin käyttöön tietojen manuaalinen syöttäminen Oikeusrekisterikeskuksen järjestelmään. Tämä lisäisi merkittävästi Valtiokonttorissa tehtävää henkilötyötä.

Katja Järveläinen
Erikoissuunnittelija

